

Corsica

De regio's van deze gids:

(Zie de kaart aan de binnenzijde van het omslag)

1 Bastia en Cap Corse	blz. 103
2 De Nebbio en de Agriates	blz. 155
3 De Balagne	blz. 177
4 Corte en omgeving	blz. 231
5 Porto, de Calanche en Cargèse	blz. 291
6 De regio van Ajaccio en de Taravo	blz. 335
7 Het zuiden	blz. 379
8 De oostkust	blz. 471
9 De Castagniccia, de Costa Verde en de Casinca	blz. 489

Corsica

Inhoud

1/ DE REIS VOORBEREIDEN

Reistips..... 10

NAAR CORSICA

Naar de havens voor inschepping... 14

Met de boot 14

Met het vliegtuig..... 15

Vervoer op Corsica 16

VOOR HET VERTREK

Klimaat 18

Nuttige adressen..... 18

Uw budget..... 19

Overnachten 20

Uit eten 22

WAT IS ER TE DOEN?

Rubrieken in alfabetische
volgorde 24

MET HET GEZIN

Bezienswaardigheden
en activiteiten..... 40

MEMO

Evenementen 41

Leestips, films en muziek 43

2/ CORSICA ONDER DE LOEP

NATUUR

Een gebergte in zee 48

Weelderige natuur..... 52

Kwetsbare natuur..... 59

GESCHIEDENIS

Een bewogen geschiedenis..... 62

Napoleon Bonaparte 66

Corsica en de onafhankelijkheid... 69

TRADITIE EN LEVENSKUNST

Corsicaanse identiteit..... 72

Mens en economie..... 78

Tafelgenoegeens 82

KUNST EN CULTUUR

Architectuur 86

Cultuur en tradities..... 91

ABC van de architectuur..... 94

3/ STEDEN EN BEZIENS- WAARDIGHEDEN

1 BASTIA EN CAP CORSE

Bastia 104

Cap Corse 124

Erbalunga..... 138

Macinaggio..... 141

Rogliano 144

Centuri..... 146

Nonza 149

Patrimonio 152

2 DE NEBBIO EN DE AGRIATES

Saint-Florent 156

De Nebbio..... 162

San Michele de Murato 165

De Agriates 167

De Vallée de l'Ostriconi..... 172

3 DE BALAGNE

L'Île-Rousse 180

Dorpen van de Balagne..... 185

De Giussani..... 196

Corbara 198

Pigna 201

Sant'Antonino 204

Algajola 206

Calvi..... 208

Calenzana 219

Het Cirque de Bonifato 223

De Golfe de Galéria 225

4 CORTE EN OMGEVING

Corte	234
De Gorges de la Restonica.....	246
De Vallée de l'Asco.....	253
De Niolo.....	259
Calacuccia.....	266
De Scala di Santa Regina.....	270
De Col de Vergio.....	272
De Bozio.....	274
Het benedendal van de Tavignano.....	278
Van Corte naar Vizzavona.....	280
Het Forêt de Vizzavona.....	285

**5 PORTO, DE CALANCHE
EN CARGÈSE**

Porto	294
De Golfe de Porto	298
Het Réserve Naturelle de Scandola.....	304
De Gorges de Spelunca	306
Évisa en het Forêt d'Aitone	308
De Calanche de Piana.....	312
Cargèse	316
De Golfe de Sagone	320
Vico en Liamone	324
De Cinarca.....	330

**6 DE REGIO VAN AJACCIO
EN DE TARAVO**

Ajaccio.....	336
De Golfe d'Ajaccio.....	351
De Vallée de la Gravona.....	360
Bastelica.....	364
Filitosa	370
Zicavo	374

7 HET ZUIDEN

De Golfe de Valinco.....	382
Propriano	391
Sartène.....	394
Sainte-Lucie-de-Tallano en de Vallée du Rizzanèse.....	405
De Alta Rocca.....	409
Opgravingen van Cucuruzzu en Capula	414
De Aiguilles en het Forêt de Bavella	416

Zonza.....	420
Quenza.....	424
Aullène.....	427
De Golfe de Figari	430
De Montagne de Cagna	433
Bonifacio en omgeving	435
Een uitstapje naar Sardinië.....	451
De Îles Lavezzi.....	454
Porto-Vecchio.....	457
De Golfe de Porto-Vecchio.....	463

8 DE OOSTKUST

Solenzara.....	472
Ghisonaccia en Fiumorbo.....	475
Ghisoni	479
Aléria.....	482

**9 DE CASTAGNICCIA,
DE COSTA VERDE EN DE CASINCA**

De Castagniccia	492
Carcheto	503
Valle-d'Alesani.....	505
Morosaglia.....	509
Ponte Nuovo	511
Cervione en de Costa Verde.....	513
De Casinca	520

Register	522
Woordenlijst	532
Kaarten en plattegronden.....	549

Wat is er te doen?

 Voor informatie over activiteiten in het gebied kunt u terecht bij het **Agence du Tourisme de la Corse** (zie blz. 19). Zij hebben brochures en een internetsite over alles wat er is te doen. Raadpleeg voor meer adressen van aanbieders en organisatoren de rubrieken 'Bezichtigen' en 'Sport en ontspanning' in het 'Adresboekje' van de steden en bezienswaardigheden.

BERGBEKLIMMEN

Wie van avontuurlijk bergbeklimmen houdt, vindt in de schitterende Aiguilles de Bavella routes van elk gewenst niveau.

In 1997 is in de Vallée de l'Asco de **Via Ferrata de la Manicella** aangelegd (zie blz. 257). Sindsdien zijn er *vie ferrate* verschenen in de Fiumorbo, het dal van Prunelli en het massief van Bavella. Een *via ferrata* is een parcours waarbij de klimmer is gezekerd aan een staalkabel, een ideale formule voor wie een beginner is in het kletteren.

Fédération Française de la Montagne et de l'Escalade –
8-10 quai de la Marne - 75019 Paris -

 01 40 18 75 50 - www.ffme.fr.
De federatie geeft een gids uit: *Falaises de Corse*, D. Maurin, T. Souchard, 2008.

BOOTTOCHTEN

Een boottocht op zee is een goede manier om te genieten van de mooi bewaard gebleven kust van Corsica. Een dergelijk uitstapje vergt weinig inspanning en u komt even in een heel andere omgeving. Het is vaak het hoogtepunt van de vakantie. De voornaamste tochten staan in de tabel op blz. 27.

DUIKEN

De beste duikplaatsen

Wie niet diep wil duiken, kan terecht in de Golfe de Valinco, het gebied rond Tizzano, de baai van Figari en de Îles Bruzzi tot aan Porto-Vecchio, en de westkant van Cap Corse, vooral het gebied rond Centuri. De bodem van de Golfe de Porto kunt u beter verkennen met zuurstofflessen. De Golfe de Pero (ten noorden van Cargèse) en de Pointe d'Omigna verhullen een

PRAKTISCHE INFORMATIE

Sommige organisaties zijn gespecialiseerd in **verschillende activiteiten**. Ze zijn ervaren en de begeleiders bezitten diploma's in verschillende disciplines, die u afzonderlijk kunt kiezen of kunt combineren voor een extra actieve vakantie.

Het aanbod: wandel- en paardrijtochten, canyoning, rafting, zeilen, paragliding, mountainbiken, bergbeklimmen of zelfs skiën. Enkele aanbieders:

www.corse-aventure.com

www.corse-active.com

www.interracorsa.fr

www.lacyclotourisme.com

www.couleur-corse.com

WAT IS ER TE DOEN?

OPGEPAST VOOR KWALLEN

De jaren met veel kwalen (met name de parelkwal) zijn nog grotendeels een mysterie. Wetenschappers hebben echter wel kunnen aantonen dat plagen van parelwallen ongeveer om de twaalf jaar voorkomen en steeds worden voorafgegaan door een warm en droog voorjaar.

De kwalen in de Middellandse Zee zijn niet agressief, maar hun aanraking is wel giftig. De kwal scheidt bij aanraking instinctief gif uit via de tentakels. Dat is niet gevaarlijk voor de mens, maar vraagt wel de nodige maatregelen.

Probeer ten eerste vooral rustig te blijven zodat het gif zich niet door uw lichaam verspreidt. Dep de aangedane huid zachtjes schoon met een handdoek en wat zeewater (in zoet water komen de irriterende cellen los) of met urine, waarvan de warmte het effect van het gif tegengaat.

U kunt er ook wat zand op doen en laten drogen. Krab daarna heel zachtjes om stukjes tentakels en nog actieve cellen te verwijderen. Breng dan een jeukstillende crème aan, die u op Corsica maar het beste altijd bij u kunt hebben.

onderzeese plantenwereld van een verbazingwekkende rijkdom.

Als het om **wrakstukken** in ondiep water gaat, kunt u kijken op de volgende plaatsen: ten zuiden van Porticcio, tegenover de Pointe di Castagna, ligt op 10 m diepte het wrak van een oorlogsschip; ter hoogte van de Pointe de Zivia (ten zuiden van Tizzano) ligt op 10 m diepte het wrak van een vliegtuig; bij de toegang tot de Golfe de Porto-Vecchio ligt op nog geen 10 m diepte een treiler, die is te zien vanaf de oppervlakte. Om andere wrakken te zien (Vliegende Forten in Calvi en Campoloro) heeft u een betere uitrusting nodig.

Beginners

Om te leren duiken zijn de ondiepe wateren van de Golfe de Valinco of die van Porto-Vecchio, de baai van Figari of de westkant van Cap Corse bijzonder geschikt.

Informatie

Fédération Française d'Études et de Sports Sous-Marins – 24 quai de Rive-Neuve - 13284 Marseille Cedex 07 - ☎ 04 91 33 99 31 - www.ffesm.fr.

Comité Corse de la Fédération Française d'Études et de

Sports Sous-Marins (FFESSM) – Lotissement Casellaccio - Immeuble Bardeglinu - 20220 Île Rousse - ☎ 04 95 60 39 39 - www.plongee-corse.org. Deze raad brengt een lijst met duikclubs uit en heeft alle informatie over de regelgeving.

Station de Recherches Sous-marines et Océanographiques (Stareso) – Pointe de Revel-lata - BP 33 - 20260 Calvi - ☎ 04 95 65 06 18 - www.stareso.com. Een onderzoeksstation gedreven door wetenschappers, waar zowel cursussen voor meer ervaren duikers worden gegeven, als inleidingen in de kennis van de onderwaterwereld en de bescherming daarvan.

📖 In het 'Adresboekje' van de steden en bezienswaardigheden staan namen van duikclubs genoemd.

FIETSEN

Voor het organiseren van een fietstocht kunt u zich wenden tot de organisatoren van verschillende activiteiten (*zie kader blz. 24*).

📖 **Goed om te weten** – Neem altijd een paar reserveonderdelen mee, er zijn maar heel weinig

DE REIS VOORBEREIDEN

fietsmakers in de bergen van Corsica.

Fédération Française de Cyclotourisme – 12 r. Louis-Bertrand - 94207 Ivry-sur-Seine Cedex - ☎ 01 56 20 88 88/87 - www.ffct.org. Hier organiseert men elk jaar fietsrondreizen op Corsica. Zo kunt u het eiland verkennen in 9 of 10 dagen, in etappes van ongeveer 100 km. Er gaat een begeleider mee op reis en uw bagage wordt vervoerd.

GOLFEN

Sinds 1990 is Corsica in het trotse bezit van een schitterend golfterrein met 18 holes, gelegen aan een ongerepte, grillige kust, hoog boven de zee. Ontwerper Trent Jones sr. voorzag de **golfbaan van Sperone** van prachtige trajecten tussen de maquis (9 holes in het binnenland) en de zee (9 holes). Hole nr. 16 wordt beschouwd als een van de mooiste ter wereld (zie het 'Adresboekje' van Bonifacio).

📍 Kijk voor meer informatie op de website van de Corsicaanse golfbond: www.liguecorsedegolf.org.

IN GEVAL VAN NOOD

Politie – ☎ 17.

Brandweer – ☎ 18 of 112.

Ambulance (Samu) – ☎ 15.

SOS Médecins – ☎ 36 24 (€ 0,12/min.).

Antigifcentrum – ☎ 070 24 52 45 (België).

Bankpas en creditcard

Doe bij verlies of diefstal onmiddellijk aangifte bij de politie en laat de kaart blokkeren:

Gestolen cheques – ☎ 08 92 68 32 08 (€ 0,34/min.).

Visacard – ☎ 08 92 70 57 05 (€ 0,34/min.).

American Express – ☎ 01 47 77 72 00.

Mastercard – ☎ 08 00 90 13 87.

Mobiele telefonie

Orange – ☎ 08 00 10 07 40.

Bouygues Télécom – ☎ 08 00 29 10 00.

SFR – ☎ 06 10 00 19 00.

JACHT ONDER WATER

De beste locaties hiervoor bevinden zich in de omgeving van eilandjes, in de open zee rond Galéria en Calvi, in de baai van Ajaccio, langs de kust tussen Propriano en Bonifacio, in de Golfe de Porto-Vecchio en in de inhammetjes van Cap Corse.

Direction Départementale des Affaires Maritimes:

Corse-du-Sud – 4 bd du Roi-Jérôme - BP 312 - 20176 Ajaccio - ☎ 04 95 51 75 35.

Haute-Corse – quai 1er Bataillon de Choc - 20200 Bastia - ☎ 04 95 32 84 60.

Comité Corse de la FFESSM – Zie blz. 25.

Reglementen

De visjacht is verboden in de volgende **gebieden**: rond Revellata in Calvi, tussen Miomo en Bastia, L'Île-Rousse, Nonza, rond de Îles Cerbicale in Porto-Vecchio, in Piana-Porto, tussen Campomoro en Propriano, in de Bouches de Bonifacio, de reservaten Scandola en Lavezzi, en de biotoopreservaten Îles Bruzzi en Îles des Moines.

Beschermde soorten

Voor de volgende soorten geldt een vangstverbod: alle kreeftachtigen (zeespinnen, zeesprinkhanen, kreeften, langoesten), alle soorten tandbaarzen, weekdieren (steekmosselen en zeedadels), wierbanken met posidonia, koraal (voorbehouden aan professionele jagers die in het bezit zijn van een vergunning). Het vangen van zee-egels is verboden van 1 april tot 30 november. Buiten die periode geldt een beperking van 3 dozijn zee-egels per persoon.

WAT IS ER TE DOEN?

KAJAKKEN OP ZEE

Het gebied van **Cap Corse** en dat van de **Sartenais** behoren tot de meest geschikte voor kajakken op zee. Aan de westkant van Cap Corse bevinden zich vele rotsspleten en grotten die alleen bereikbaar zijn via de zee. Hier lopen beginners de grootste kans om volledig verknocht te raken aan deze sport en meteen weer aan een volgende excursie te willen deelnemen, bijvoorbeeld een tocht van verscheidene dagen met overnachtingen in een tent. Vooral de kleine inhammen van de Agriates en de tocht via de eilanden vanuit Algajola zijn van harte aanbevolen.

KUREN

De thermale rijkdom is niet zo bekend. Hij bestaat uit een aantal kleine kuuroorden, die recentelijk gemoderniseerd zijn om het kuurwezen op het eiland nieuw leven in te blazen.

De bekendste oorden zijn **Pietrapola** (voor reumatische aandoeningen en revalidatie) en de baden van Urbalacone in **Zigliara** (voor aandoeningen van de luchtwegen en huidziekten).

Union Nationale des Établissements Thermaux –

☎ 01 53 91 05 75 - www.medicinethermale.org.

VERTREKHAVEN	BESTEMMINGEN
Ajaccio/Porticcio	De Îles Sanguinaires, het Réserve de Scandola, Girolata, Calanche de Piana, Capo Rosso, de kliffen van Bonifacio, de Îles Lavezzi.
Bonifacio	Grotten, kliffen van Bonifacio, de Îles Lavezzi en Cerbicale.
Calvi	Ajaccio, het Réserve de Scandola, Girolata, stranden van de Agriates, Grotte des Veaux Marins.
Cargèse/Sagone	Calanche de Piana en Réserve de Scandola, Girolata, Capo Rosso, kliffen van Bonifacio.
Macinaggio	Noorden van Cap Corse, stranden, Genuese torens, Réserve des Îles de Finocchiarola, Île de la Giraglia, de haven van Barcaggio.
Porto	Calanche de Piana, Réserve de Scandola, Girolata, Capo Rosso.
Porto-Vecchio/Santa Giulia	Bonifacio, de Îles Lavezzi en Cerbicale, de stranden van Santa Giulia en Palombaggia, Rondinara, Sperone.
Propriano	Tocht door de Golfe de Valinco, Conservatoire du Littoral (twee maatschappijen). Bonifacio, Réserve de Scandola, Golfe de Porto, Îles Sanguinaires, Girolata, Calanche de Piana.
Saint-Florent	Veerdienst naar de Agriates (Plage du Loto).
	UITSTAPJE NAAR ITALIË
Elba	Vanuit Bastia minstens twee dagen met de auto: oversteek Bastia-Piombino, daarna Piombino-Portoferraio (Co. Moby Lines naar Bastia).
Sardinië	Zie blz. 451.

Traditie en levenskunst

Hoewel de Corsicanen zich laten voorstaan op hun eigenaardigheden, voelen ze zich geen geïsoleerde vertegenwoordigers van een langzaam verdwijnende identiteit. Integendeel, de Corsicaanse cultuur leeft op en daar zijn steeds meer tastbare bewijzen van. De economie zelf profiteert ook van deze dynamiek. Het toerisme is de voornaamste inkomstenbron van het eiland, maar heeft de ongerepte kusten geen onherstelbare schade berokkend. Het achterland is de afgelopen eeuw verzwakt door een demografische adering, maar beschikt over potentieel, en het opkomende ecotoerisme bevordert er het natuurbehoud. De landbouwmethoden worden vernuftiger en leveren kwaliteitsproducten op. Corsica zet dus in op meer dan alleen bestuurlijke onafhankelijkheid en kan in de komende jaren een voorbeeldregio worden.

Corsicaanse identiteit

Ten aanzien van de Corsicaanse identiteit bestaan heel wat clichés waardoor haar rijkdom en bijzondere karakter maar moeilijk over het voetlicht kunnen worden gebracht. Nu vereenzelvigd het eiland zich met zijn natuurlandschappen, waarop het heel zuinig is, en zijn cultuur, die de smaak van vernieuwing te pakken heeft.

EINDE VAN DE EERWRAAK

De veelbewogen geschiedenis van het eiland, dat talloze invasies en invallen doorstond, zorgde voor een simplistisch beeld van het Corsicaanse volk. In grote nood ruilde dat volk het eilandmodel in voor dat van het vasteland. Een dubbel 'verraad' waaronder de

Corsicaans cultuur lang te lijden had, met heel wat ruimte voor verkeerde interpretaties.

De tragische gebeurtenissen van de laatste veertig jaar benadrukten bepaalde eigenschappen die de media naar believen overnamen. De autonomistische bewegingen van de jaren zeventig oogstten geen bijval met hun gewapende strijd maar hebben toch gezorgd voor een heilzame bewustwording. Zonder hun band met Frankrijk te verloochenen lieten de Corsicanen hun cultuur herleven en gaven haar een plaatsje in de moderne wereld. Die ervaring laat zien dat de Corsicanen, ongeacht de taaie stereotypen, trots zijn op hun anderszijn en dat het eiland daardoor niet langer van de buitenwereld is afgesloten. In de ontvolkte bergen is de omgang van de autochtone eilandbewoners met de *pinzutti* zowel eenvoudig als hartelijk en

Het Festival du Vent op het strand van Calvi, de installatie *Gardiens des Pingouins*
S. Torrione / hemis.fr

de traditionele feesten bieden goede kansen voor ontmoetingen en gesprekken. Gastvrijheid geldt hier als een morele verplichting. Mogelijk zien we in de 21ste eeuw het einde van de vendetta (zie *kader blz. 68*), die lange tijd zo'n bloedige rol speelde in deze samenleving. Want ook al laat de grote meerderheid van de Corsicanen zich zelden horen, vandalisme of moordaanlagen keuren ze af. De Corsicaanse vrouwen kwamen bovendien al talloze keren in opstand tegen geweld en onverdraagzaamheid. De vendetta zal ongetwijfeld nog tot meer broedermoorden leiden, maar het betreft hier slechts een handvol koppige militanten.

In de geschiedenis verankerde gebruiken

Sommige terugkerende beelden van de Corsicaanse samenleving kloppen wel degelijk, maar ze zijn niet noodzakelijk een teken van een feodale cultuur. De zo vaak bekritiseerde **clans** maakten het mogelijk in zeer zware omstandigheden te overleven. De clan is synoniem met bescherming en wederzijdse hulp en werd gezien als een familie in de ruime zin van het woord, met niet alleen bloedverwanten maar ook inwoners uit eenzelfde dorp. De grote figuren uit de Corsicaanse geschiedenis, zoals Pascal Paoli, slokten zich aan bij de clans omdat zij Corsica zelf ook zagen als een clan,

'PINZUTTI'

Corsica is soms wat op zijn hoede voor de Italianen en de Fransen van het vasteland, die hier respectievelijk *Luchesu* (naar de stad Lucca) en *pinzuttu* worden genoemd. De wat ironische term 'pinzuttu' (puntig) is mogelijk een zinspeling op de driekantige hoeden van de soldaten van Lodewijk XV, die in 1764 naar Corsica werden gezonden. De naam kan natuurlijk ook verwijzen naar het scherpe accent van de Parijzenaars.

Zoals in veel regio's verdwijnt ook hier de terughoudendheid zodra de toerist respect weet te tonen voor het eiland en zijn bewoners.

meer adressen

Porto, de Calanche en Cargèse **5**

Michelinkaart 345 – Corse-du-Sud (2A)

- ▶ **PORTO★** 294
- ▶ **DE GOLFE DE PORTO★★★** 298
- Ten noorden van Porto:
- ▶ **HET RÉSERVE NATURELLE DE SCANDOLA★★★** 304
- Ten oosten van Porto:
- ▶ **DE GORGES DE SPELUNCA★★** 306
- ▶ **ÉVISA EN HET FORÊT D'AÏTONE★★** 308
- Ten zuiden van Porto:
- ▶ **DE CALANCHE DE PIANA★★★** 312
- ▶ **CARGÈSE★** 316
- Rond de Golfe de Sagone:
- ▶ **DE GOLFE DE SAGONE★** 320
- ▶ **VICO EN DE LIAMONE** 324
- ▶ **DE CINARCA★** 330

Porto

Portu

450 inwoners – Corse-du-Sud (2A)

De voormalige Genuese toren boven op een rots bij de monding van de rivier de Porto waakt tegenwoordig over een rustige badplaats met een jachthaven. Porto dankt zijn succes aan zijn unieke ligging in het hart van een van de mooiste delen van de Corsicaanse kust, tussen de rode gloed van de Calanche de Piana en het beroemde Réserve Naturelle de Scandola. Dit kleine badplaatsje weet goed gebruik te maken van zijn strategische ligging en zijn vakantiegasten te onthalen op een ruim aanbod aan recreatiemogelijkheden op zee en in de bergen.

ADRESBOEKJE: BLZ. 296

INLICHTINGEN

Toeristenbureau - Pl. de la Marine - 20150 Porto - ☎ 04 95 26 10 55 - www.porto-tourisme.com - juni-sept.: 9.00-19.00, za 9.00-16.00, zo 9.00-13.00 u; mei: dag, behalve zo 9.00-17.00 u; okt.-mei: dag, behalve za, zo 9.00-17.00 u - gesl. 1 jan., 1ste en 2de paasdag, 1 en 8 mei, Hemelvaartsdag, 1ste pinksterdag, 1 en 11 nov., 25 dec.

LIGGING

Regiokaart B2 (blz. 292-293) – **Michelinkaart 345 B 6** – **detailkaart blz. 301**. De jachthaven wordt in tweeën gedeeld door de rivier de Porto, die u (alleen te voet) kunt oversteken via een steil boogbruggetje. Wie met de auto aankomt, kan naar de noordkant van de stad met hotels en restaurants, of naar het zuidelijke deel (haven en strand) via de D81 richting Piana en daarna de bordjes 'Porto rive gauche'.

PARKEREN

U kunt uw auto het beste op de parkeerplaats bij het strand parkeren, dat is vlak bij de jachthaven en de badplaats.

AANRADERS

De Calanche en het Réserve Naturelle van Scandola, dat vermeld staat op de Werelderfgoedlijst.

PLANNING

Het Réserve van Scandola kunt u 's ochtends bezoeken, met aan het begin van de middag misschien een kort bezoek aan Girolata. Houd de namiddag vrij om de Calanche te verkennen.

MET KINDEREN

Ga met uw kinderen naar het bewaakte keienstrand van Porto en naar het Aquarium de la Poudrière en, waar ze kunnen kennismaken met de verschillende zeediersoorten van 'Lesseps', soorten die zijn gemigreerd van de Rode Zee naar de Middellandse Zee.

De vierkante toren van Porto

J.-L. Gallo / MICHELIN

Wandelen

La Marine

Bereikbaar via een dalende weg die wordt omzoomd met zeer oude eucalyptusbomen. Het keienstrand, voor het eucalyptusbos, wordt van het gehucht gescheiden door de Porto, die u via een houten brug kunt oversteken. Het dorp en de rivier die er in de zee uitmondt, danken hun naam aan de haven die zich hier in de oudheid bevond. Als het mooi weer is, liggen er enkele bootjes op de piepkleine rede, die wordt afgesloten door een rots waarachter zich een groot aantal hotels en restaurants bevindt.

Aquarium de la Poudrière

☎ 04 95 26 19 24 - ♿ - april-sept.: 8.00-19.00 u - rondleidingen op verzoek (60 min.) - € 5,50 (7-12 jaar € 3); € 6,50 (7-12 jaar € 3) combinatiekaartje met Genuese toren.

👤 Dit aquarium, aan de voet van de rots met de Genuese toren, toont de zeefauna van vlak onder het wateroppervlak tot in de diepere wateren van de streek, op rotsachtige en zandbodems. U ziet er de dans van de kleurrijke regenboogvissen en enge schorpioenvissen. Er is ook de heremietkreeft met de zeeanemoon op zijn rug: een heel speciaal duo. Ontdek ook de zeewolf, zeebrasem, vliegende knorhaan, rog en hondshaai; en bedreigde soorten als de murene, de tandbaars en de trompetschelp.

★ Genuese toren

15 min. heen en terug vanaf La Marine - ☎ 04 95 26 10 55 (toeristenbureau) - juli-aug.: 9.00-20.00 u; april-juni en sept.-okt.: 9.00-19.00 u - € 2,50; € 6,50 combinatiekaartje met het Aquarium de la Poudrière.

Deze plompe, vierkante toren op een rotspunt boven zee sloot het dal van het riviertje de Porto af. Dit monument in een landschap van roze graniet heeft de tand des tijds goed doorstaan. Het bouwwerk is gerestaureerd en herbergt sindsdien een permanente expositie over vestingwerken langs de Corsicaanse kust. De rotswanden aan de zeezijde zijn erg steil.

Wandelen Regiokaart (blz. 292-293)

★ Sentier de Castagna B2

 Goed om te weten – Gemakkelijke route, maar trek wel goede schoenen aan, want de tocht begint wat steil. Neem water mee, want in de haven van Castagna is niets te krijgen. Bij aankomst kunt u zwemmen als u van de rotsen durft te duiken, want er is geen strand.

 1 uur heen en terug, route grotendeels in de schaduw. Het pad begint aan het zuidelijke uiteinde van het strand van Porto. De tocht voert eerst tussen grote rotsblokken door en loopt daarna omhoog langs de flank van de heuvel, die hoog boven de zee uittorent. Af en toe kunt u via gaten in de begroeiing genieten van een prachtig uitzicht op het heldere water en de rode rotsen van de baai. Na 25 minuten wandelen bereikt u een kleine asfaltweg waarover u in 5 minuten afdaald naar de haven van Castagna.

PORTO: ADRESBOEKJE

VERVOER

Bus – *De dienstregeling is verkrijgbaar bij het toeristenbureau* - Busverbindingen met Ajaccio (maza 2 per dag, zo alleen in juli-aug.); met Calvi (half mei-eind sept. maza 1 per dag, zo alleen in juli-aug.); met Corte via Calacuccia (juli-sept. maza 1 per dag).

OVERNACHTEN

GOEDKOOP

Camping Sole e Vista - *Boven de brug van Porto (D81)* - ☎ 04 95 26 15 71 - www.camping-sole-e-vista.com - *gesl. nov.-maart - 170 staanplaatsen.* De terrasvormige, schaduwrijke camping ligt vlak bij een supermarkt. Verhuur van gerieflijke huisjes, sommige zelfs met eigen jacuzzi! Boven in het terrein liggen een snackbar en een zwembad, met een schitterend uitzicht op de toren en de zee!

DOORSNEEPRIJZEN

Hôtel Monte Rosso - *Bij de jachthaven* - ☎ 04 95 26 11 50 - www.hotel-monterosso.com - *gesl. nov.-maart - 8 kamers € 59/80 - ☞ € 7 - rest. € 14/18.* Een centraal gelegen hotel vlak bij de rivieroever, met eenvoudige, moderne kamers,

waarvan de helft met uitzicht op zee. Continentaal ontbijt met zelfgemaakte *madeleines*. Redelijke prijzen.

Hôtel Bella Vista - ☎ 04 95 26 11 08 - www.hotel-corse.com - *gesl. nov.-maart - 📺 - 17 kamers € 66/156 - ☞ € 12.* Er heerst hier een gemoedelijke sfeer en de kamers zijn verzorgd ingericht. Onvergetelijke zonsondergang boven de Capo d'Orto en een goed ontbijt.

Hôtel Les Flots Bleus - *Bij de jachthaven* - ☎ 04 95 26 11 26 - www.hotel-lesflotsbleus.com - *gesl. nov.-begin april - 28 kamers € 69/109 - ☞ € 9.* Neem plaats op het balkon van uw kamer en aanschouw de zonsondergang boven de Middellandse Zee en de Genuese toren: een onvergetelijk schouwspel. Alle kamers zijn naar zee gericht en modern ingericht. Ontbijt op het terras.

Hôtel Le Calypso - *Aan de haven* - ☎ 04 95 26 11 54 - www.hotel-lacalypso.com - *gesl. half okt.-half april - 8 kamers € 82/130 - ☞ € 8/9.* Het hotel van Antonia is te herkennen aan een schitterende bougainvillea. Het ligt tegenover de haven en heeft mooie, kleurige kamers met een eigen, afge-

scherm balkon. Elke kamer heeft een eigen badkamer. Groot, groen terras voor het ontbijt.

UIT ETEN

DOORSNEEPRIJZEN

Le Panorama - *Bij de jachthaven - ☎ 04 95 73 14 36 - gesl. nov.-maart en zo-middag (behalve juli-aug.) - € 16/22.* Het restaurant van Pascal ligt wat van alle drukte af en heeft een mooi panoramisch terras aan de achterkant. Eenvoudige maar verzorgde regionale gerechten. Goede prijs-kwaliteitverhouding.

La Mer - *Bij de jachthaven - ☎ 04 95 26 11 27 - gesl. begin nov.-half maart - € 19/29.* Vanaf het terras van dit huis met blauwe luiken aan het einde van de jachthaven hebt u een mooi uitzicht op de bergen die aan de voet in zee verdwijnen. Specialiteiten zijn visgerechten en maaltijden bereid in de houtoven.

SPORT EN ONTSPANNING

Porto Sub - *Bij de jachthaven - rechteroever - ☎ 06 14 94 08 44 - www.plongeeorse.fr - 8.00-20.00 u - gesl. half okt.-eind maart.* Porto, omgeven door natuurreservaten die op de Werelderfgoedlijst staan, is een idyllische plaats om te duiken. Deze club organiseert introductie duiken en cursussen in een zeer kleurrijke en mooie omgeving. Ervaren duikers kunnen op 25 plaatsen op ontdekkingstocht, van de Pointe de Scandola tot de Capo Rosso.

Centre de Plongée du Golfe de Porto - *Bij de jachthaven (linkeroever) - ☎ 04 95 26 10 29 - www.plongeeporto.com - gesl. nov.-maart.* Dit duikcentrum is goedgekeurd door de FFESSM en de PADI. Duiken voor alle niveaus, ook voor beginners.

L'Alpana - *Place de Porto - ☎ 06 69 69 04 05 - www.excursions-peche-corse-fr - gesl. dec.-maart - € 25/55.* François-René, kleinzoon van een visser, is al sinds zijn jeugd gek van vissen. Hij zal u aan boord van zijn motorboot (12 plaatsen) honderduit vertellen over de geheimen van de golf, afgewisseld met anekdotes over de streek.

Nave va - *Pl. de Porto - ☎ 04 95 26 15 16 - www.naveva.com - 8.00-18.00 u - gesl. nov.-maart - kaartverkoop in de kiosk aan de rivier - € 25/45 (kinderen tot 11 jaar korting).* Ontdek de natuurreservaten van Scandola en Girolata, van de Calanche de Piana en Capo Rosso: maak een tocht over zee van een middag of een hele dag aan boord van dit mooie schip.

👤👤 Tochtjes op zee 'Le Pass'Partout' - *20150 Ota - ☎ 06 75 99 13 15 - www.lepasspartout.com - kaartverkoop bij Chez Anthony (pl. de la Marine, Porto) - € 40/42 (Scandola), € 25/26 (Calanche de Piana), € 55 (combinatiekaart).* Een klein rood-wit bootje (12) dat zich behendig dicht langs de kust beweegt. Goede uitleg en een prettige sfeer.

Porto Linea Excursions Maritimes - *Pl. de la Marine, op de linkeroever van de haven - 20150 Porto - ☎ 04 95 10 49 24 - www.portolinea.com - € 25/45.* Excursies naar het reservaat van Scandola, naar Girolata, Calanche de Piana, Capo Rosso.

Via Mare - *Jachthaven van Porto, kaartverkoop voor Hôtel du Golfe - ☎ 06 07 28 72 72 - www.viamare-promenades.com - gesl. nov.-maart - € 25/46.* Deze maatschappij organiseert ontdekkings- tochten aan boord van hybride boten naar de Calanche de Piana (1.45 uur) of een uitgebreide excursie naar Scandola (ongeveer 3.30 uur), met een tussenstop (30 min.) in Girolata.

Arbellara

De weg loopt omhoog tussen de kurkeiken boven de Rizzanèse en biedt een mooi uitzicht op het hooggelegen dorp Arbellara, in de schaduw van zijn mooie vierkante wachttorenen. Het dorp werd in 1583 door de Turken vernietigd, waardoor de dorpsleiders zich genoodzaakt zagen de verdediging te versterken. Opvallend is de luxueuze uitstraling van sommige huizen, met fraaie toegangsdeuren, die contrasteert met het strenge graniet.

★ Fozzano (Fuzzà)

Het trotse Fozzano, met zijn hoge en mooie, dicht op elkaar gebouwde granieten huizen ligt op een uitloper van de Rocca. In 1833 was dit dorp het toneel van een vendetta tussen de twee naast elkaar wonende families Carabelli en Durazzo. Dorp en geschiedenis zijn aan de vergetelheid ontrukkt door het succes van een roman van Mérimée (1803-1870). Tijdens een reis op Corsica in 1839 ontmoette Mérimée, toen opzichter van de monumentenzorg, hier **Colomba Bartoli**, een Carabelli. Deze 64-jarige weduwe genoot een enorm prestige, omdat zij de genius achter de gebeurtenissen was, waarbij twee leden van de familie Durazzo werden vermoord, evenals haar eigen zoon. Aan deze ontmoeting ontsproot de novelle *Colomba* (1840), waarin Mérimée de standvastigheid van Colomba verenigde met de schoonheid van haar dochter Catherine. De schrijver gebruikte het verhaal van de vendetta om een romantisch beeld van het 19de-eeuwse Corsica neer te zetten. Deze roman heeft bijgedragen aan de instandhouding van het vertekende beeld dat mensen hebben van de Corsicaanse gewoonten en van het leven op het eiland. Het **huis van Colomba** en haar **graftombe** bevinden zich in het beneden-dorp. De **versterkte huizen** van de rivaliserende families van Fozzano, de zogenoemde Saraceense torens, staan nog midden in het dorp: het ene onder aan een steegje met trapjes, het andere aan de hoofdweg (komend vanuit Arbellara aan de linkerkant).

Ga verder over de D19 naar het bovendal van de Baracci, dat boeiend is door de rotsstapelingen bezaaid met granieten punten.

Santa-Maria-Figaniella

Dit is het belangrijkste dorp van **Rocca**, de provincie waar in de middeleeuwen machtige heren woonden. Nu telt het dorp 200 zielen in de zomer en 70 tijdens de rest van het jaar. De **Église Santa-Maria**, in de Pisaans-romaanse stijl (12de eeuw), toont een zeer verzorgde bouwtrant met granieten gehouwen stenen. Let op de band van boogjes die bij de dakrand rond de kerk loopt en op de tanden waarop de daklijst rust. De apsis heeft nog haar oorspronkelijke dakbedekking.

Ten noorden van de Santa-Maria biedt de weg een mooi **uitzicht**★ op de Vallée du Baracci en de Golfe de Valinco.

Keer terug naar Arbellara en neem rechts de D19.

Viggianello (Vighjaneddu)

Vanuit dit dorp heeft u een fraai **uitzicht**★ over de Golfe de Valinco.

Keer terug naar Propriano via de D19.

ZUIDKUST VAN DE GOLF

▶ Rondrit van 17 km van Propriano naar Campomoro – ongeveer 1.30 uur. Verlaat Propriano via de weg naar Sartène (N196) en rijd door tot de brug van Rena-Bianca over de Rizzanèse. Steek die over en neem meteen rechts de D21 (richting luchthaven)

DE GOLFE DE VALINCO

De schitterende kustweg biedt een adembenemend uitzicht op de zuidkust van de Golf, met zijn lange stranden, heldere water en vreemd gevormde rotsen. De weg leidt naar Campomoro, een sereen klein havenplaatsje aan de uiterste zuidpunt van de kust. De weggetjes door de maquis dalen vanaf de bergen af naar een lieflijke baai, waar enkele vissersbootjes en zeilscheepjes liggen.

★ Portigliolo A2

Dit uitgestrekte zandstrand (4 km) aan de monding van de Rizzanèse is het mooiste in de omgeving van Propriano. Het landschap is er nog ongerept. Door de afwezigheid van bebouwing en door de beplanting die de weg verbergt, waant men zich hier aan het einde van de wereld.

Ga verder over de D12.

Belvédère (Belvide) A2

De naam van dit dorp is goed gekozen: het biedt een mooi **uitzicht**★ op de baai en het bergachtige achterland. Wat lager ligt de rotsige kust met zijn heldere water, dat zich uitstekend leent voor diepzeeduiken. Geniet vanaf de aangelegde terrassen tussen Belvédère en Campomoro van het prachtige uitzicht over de zee en de roze rotsen met hun vreemde vormen.

★ Campomoro A2

Dit dorp moet u te voet ontdekken. Zet uw auto op de parkeerplaats aan het begin van het dorp.

Dit aantrekkelijke dorp, verstopt achter een klein eucalyptusbos, ligt achter in een baai die goed wordt beschermt door de Pointe de Campomoro. Een fraai zandstrand, enkele vissersboten en veelkleurige zeilen in de verte maken dit wonderbaarlijk bewaard gebleven en vredige plaatje compleet.

Campomoro is het geboortedorp van schrijver **Lorenzi di Bradi** (1869-1945). Een inscriptie op de gevel van zijn huis (rechts van de dorpskerk) herinnert aan deze Corsicaanse auteur, die de maquis bezong en zijn geboortestreek fraai wist te beschrijven, met name in *Veillées corses* en *La Corse inconnue*.

Genuese toren

 40 min. heen en terug. *Ga, aan de rand van het dorp, iets voorbij het strand, naar de top van de Pointe; juli-aug.: 10.00-13.00, 16.00-19.00 u; juni: 10.00-12.30, 14.00-17.30 u; april-mei en sept: 10.00-16.30 u; 's winters zijn alleen de vestingmuren te bezoeken - ☎ 04 95 77 15 40 - € 3,50.*

De omwalling met vuurmonden is voorzien van een borstwering. De permanente tentoonstelling *Barbaresques* in de zomer vertelt de geschiedenis van de bouw van de Genuese verdedigingstorens. Een buitentrap leidt naar de hoofdboort, waarachter u de verblijfsruimte met de opslagplaatsen vindt. Het bovenste plateau van de toren biedt een **panoramisch uitzicht**★ over de Golfe de Valinco.

Wat lager ligt het prachtige **zandstrand**★, dat een geschikt uitgangspunt is voor het ontdekken van de onderzeese fauna.

★ Site Préservé de Campomoro-Senetosa A2

Ver weg van de grote verbindingswegen ligt, over een lengte van bijna 20 km, de ongerepte kust tussen de Pointe de Campomoro (Punta di Campomoro) en de vuurtoren van de Punta di Senetosa, met een afwisseling van krekens en rotsige kapen. Dit kustgebied vormt samen met de Agriates een van de grootste beschermde landschappen van het eiland. Watersporters vinden hier goed beschutte baaien, soms heel smal zoals die van Aguglia, met over het algemeen een piepklein zandstrand aan het uiteinde.

U kunt wandelingen langs de kust maken van een hele dag of korter: van de Pointe de Campomoro naar de baai van Aguglia of van de vuurtoren van Senetosa naar de Pointe d'Eccica.

Inlichtingen bij het toeristenbureau. Zorg voor voldoende drinkwater.

DE GOLFE DE VALINCO: ADRESBOEKJE

OVERNACHTEN

GOEDKOOP

Camping La Vallée –

Campomoro - 20110 Belvédère - ☎ 04 95 74 21 20 - www.campomoro-lavallee.com - mei-sept. - reserv. aanbevolen - 199 pl. Mooi gelegen camping, waar u kunt genieten van zandstranden en prachtige landschappen aan de zuidkust van de baai. Er worden ook chalets verhuurd, die op terrassen liggen met een fraai uitzicht op zee.

Camping U Livanti – Portigliolo - route de Campomoro - ☎ 04 95 76 08 06 - www.ulivanti.com - 92 huisjes. In dit vakantiepark vindt u tussen de bomen geen kampeerplaatsen, maar uitsluitend chalets, variërend van zeer eenvoudig tot zeer comfortabel. Aan de rand van het terrein liggen tegen het strand aan een café-restaurant en een klein watersportterrein. Een zeer aangenaam park.

DOORSNEEPRIJZEN

Hôtel Aiglou – 20113 Olmeto - ☎ 04 95 74 66 04 - www.hotel-aiglou.fr - maart-nov. - 9 kamers € 65/70 ☹. Deze voormalige burgerwoning uit de 19de eeuw is omstreeks 1950 verbouwd tot een dorpsotel dat zijn eigen karakter heeft behouden. Eenvoudige, goed uitgeruste kamers, met enkele oudere meubels. Een mooi adres met een redelijke prijs.

Chambre d'hôte U Riposu di a Cupulatta – Aan de rand van het dorp - 20140 Sollacaro -

☎ 06 76 31 25 64 - u-riposu-di-a-cupulatta.e-monsite.com - 5 kamers € 78 ☹. De vijf ruime kamers, geschilderd in warme kleuren, hebben alle een klein terras met een adembenemend uitzicht over de Golfe de Valinco. Ontbijt met lokale of zelfgemaakte producten. De baas ontvangt u hartelijk en geeft tips om de streek te leren kennen. Table d'hôte na reservering (€ 25). Ook 2 gîtes: een voor 4 personen (€ 420/580 per week) en een voor 6 personen, met een groot terras met uitzicht (€ 500/980 per week).

Hôtel Campomoro – 20210 Campomoro - ☎ 04 95 74 20 89 - gesl. eind sept.-half mei - ☑ - 10 kamers € 80/90 - ☹ € 7 - rest. € 15/27. Echt een oase van rust, ideaal om een paar dagen te verblijven. Het hotel is onlangs gerenoveerd en grenst aan een zandstrand. Eenvoudige kamers met balkon, met een mooi uitzicht op de baai. Veel gerechten met vis en fruits de mer.

Hôtel Les Eucalyptus – 20140 Porto-Pollo - ☎ 04 95 74 01 52 - www.hoteleucalyptus.com - begin april-half okt. - ☑ - 32 kamers € 80/145 - ☹ € 12. Hotel uit de jaren zestig dat uitkijkt over de Golfe de Valinco. De kamers zijn onlangs gerenoveerd; ze hebben een balkon en zijn vooral praktisch ingericht. Tennisbaan. Wifi alleen bij de receptie.

WAT MEER LUXE

Le Golfe – 20140 Porto-Pollo - ☎ 04 95 74 01 66 - www.hotel-corse-porto-pollo.com - maart-nov.

De rotkust nabij de Pointe de Campomoro
J.-D. Sudres / hemis.fr

14 kamers € 105/390 - ☎ € 19 - lunchmenu € 16,50; menu € 29. Een vrij nieuw gebouw vlak naast de haven. Eenvoudige met smaak ingerichte kamers, met een mooi uitzicht over de Golfe de Valinco waarop u met een boot van het hotel kunt varen. Verwarmd zwembad. Vriendelijke, attente ontvangst. Een prima hotel. In de brasserie serveert men verzorgde regionale gerechten en visgerechten.

UIT ETEN

DOORSNEEPRIJZEN

Chez Antoine - 20113 Olmeto - ☎ 06 13 52 13 14 - half nov.-maart gesl. zo-avond en ma-avond; rest van het jaar: dagelijks geopend, middag en avond - hoofdgerechten € 14,50/25; volledige maaltijd € 27. Welkom in het domein van Antoine! Een vermaard adres waar het met recht druk is. Boven houtvuur gegrild vlees, regionale specialiteiten en een gemoede-

lijke sfeer. Reserveren wordt ten zeerste aanbevolen.

WINKELN

Domaine De Vaccelli - 20123 Cognocoli - Route de Porto-Pollo - ☎ 04 95 24 35 54 - dag. behalve zo en feestd., op afspraak vooraf. Alain-Courrèges produceert op een oppervlakte van 20 ha. de heerlijkste nectars, met als rode draad de mineralen. Onze voorkeur gaat uit naar de wijnen op basis van de *sciaccarellu*-druif en dan vooral de heerlijke Granit, van oude wijnstokken. Bezoek aan de kelder, proeverij en verkoop (tussen € 6 en € 25).

Domaine U Stillicionu - Route de Serra-di-Ferro, 8 km voorbij Porto-Pollo - ☎ 04 95 22 41 19 of 06 67 22 86 25 - www.domaineustillicionu.com - dag. behalve zo en feestd., op afspraak vooraf. De benjamin onder de Corsicaanse wijngaarden beslaat een gebied van 7,5 ha met graniet en schist. Biodynamisch. De

Vertaling	Frans Lueb, Marian van der Ster, Eric Stribos, Bep Fontijn
Eindredactie	Karin Evers
Opmaak	Theo Scholten, Asterisk*, Amsterdam
Omslagfoto	Dominik Michalek
Oorspronkelijke titel	Corse
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Uitgevers	Anne Teffo (Michelin, Parijs) Lieven Defour (Lannoo, Tielt)
Eindredactie	Natacha Brumard
Redactie	Jordane Bertrand, Isabelle Bruno, Louise Druet, Jean-Louis Gallo, Guylaine Idoux, Hervé Kerros Christelle Le Déan
Grafisch ontwerp	Keppie&Keppie, Varsenare
Omslagontwerp	Stéphane Anton, Michèle Cana, Marie-Christine Defait
Cartografie	
Met dank aan	Didier Broussard, Maria Gaspar, Madeleine Parpet, Pascal Grougon, Danièle Jazeron, Aurélie Bleuzen

© Michelin, Nederlandse tekst Uitgeverij Lannoo, nv, Tielt, 2015

© Cartografie: Michelin

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internet-adressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld.

Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres

De Groene Reisgids
Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt
degroenereisgids@lannoo.be

De Groene Reisgids
Uitgeverij Terra Lannoo bv
Papiermolen 14-24
NL-3994 DK Houten
degroenereisgids@terralannoo.nl

www.lannoo.com

D/2015/45/104 - NUR 512
ISBN 978 94 014 2192 8

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.